แนวทางและการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียน เพื่อความพร้อมต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร*

A Development Guidelines on Cultural Learning Activity toward the Preparation of the Rajabhat Universities in Bangkok for ASEAN Socio-Cultural Community

[1]สมกมล กาญจนพิบูลย์, สมคิด สุขเอิบ และ กล้า สมตระกูล

[1]Somkamol Kanchanapiboon, Somkhit Suk-er and Kla Somtrakoon

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University, Thailand.

[1]Email: somkamolkan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของหน่วยงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมสู่อาเซียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานครโดยกำหนดพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

*Received May 11, 2018; Revised May 16, 2018; Accepted December 26, 2018

ผลการวิจัยพบว่า 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏจัดตั้งขึ้นเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู และได้รับการยกฐานะเป็นวิทยาลัยครู ต่อมาปีพุทธศักราช 2538 เปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันราชภัฏ จนกระทั่งปีพุทธศักราช 2547 สถาบันราชภัฏเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อปฏิบัติภารกิจสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 2) วิชาที่ให้นักศึกษาเรียนเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมที่อยู่ในหลักสูตรจะพบอยู่ในรายวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีตามวันสำคัญ นักศึกษาไปศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่จริง โครงการมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมีการให้ความร่วมมือไม่ดีมากนัก โครงการไม่เชื่อมโยงกับรายวิชาทั้งเรื่องเวลาและไม่ตรงกับสาขาที่เรียนทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียนมีสาระสำคัญ คือ กิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียน 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านทัศนศึกษา ปัจจัยแห่งความสำเร็จ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียน และตัวชี้วัดความสำเร็จ

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม; ประชาคมอาเซียน; มหาวิทยาลัยราชภัฏ

Abstract

The purposes of this research are threefold: 1) to study the history of cultural learning activities from Rajabhat Universities in Bangkok. 2) to study current conditions and problems of Thai cultural learning activities toward ASEAN 3) to develop cultural learning activity Guidelines toward ASEAN for Rajabhat Universities in Educational Service Area in Bangkok. Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Dhonburi Rajabhat University, Suan Sunandha Rajabhat University, Chandrakasem Rajabhat University and Phranakhon Rajabhat University participated in this study. This study was conducted by qualitative research, documentary study, field study, interview, observation, focus group discussion, and workshop.

The finding of the study found that 1) Rajabhat University was originated from teacher training schools and became the teacher college. 'Rajabhat Institute' in 1995. In 2004, King Rama IX named and 'Rajabhat University' and they became legal entity. 2) In current conditions and problems in Thai cultural learning activities toward ASEAN from Rajabhat Universities in Bangkok, the results of the study found that language and culture was taught in General Education subject while the other subjects less focused on teaching them. Students did some activities on festival days and other days which related to cultures and traditions, therefor they could learn through their exploration and learning in real experience, and finally the information was collected. Furthermore, lacking of the cooperation from other organizations, time and subject were not link to the project may cause the problems for the students to participate in these activities. 3) The three main learning activities for Thai culture toward ASEAN were curriculum, arts and culture, and field trip activities. The success factor is the process of Thai cultural learning activities toward ASEAN and the indicators of success

Keywords: Cultural Learning Activity; ASEAN; Rajabhat University

บทนำ

ปัจจุบันการติดต่อสื่อสารในยุคโลกาภิวัฒน์มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สังคมโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการเมือง การค้า ประชากร สิ่งแวดล้อม รวมถึงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมมากขึ้น ประเทศในภูมิประเทศต่างๆ รวมตัวเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโลกบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันที่จะสามารถสร้างความเป็นปึกแผ่น ความเข้าใจอันดีในระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อแข่งขันและร่วมมือกับประชาคมโลกได้ กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติ ไม่ว่าชาติใดในโลกต่างล้วนมีศิลปวัฒนธรรมประจำชาติด้วยกันทั้งสิ้น

การรวมตัวกันเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนเป็นการสร้างความร่วมมือที่สำคัญโดยประเทศไทยต้องมีการพัฒนาคนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ มีบริการขั้นพื้นฐานและการสาธารณสุขที่ดี การรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า การสร้างความเข้มแข็งกับอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งการยกระดับคุณภาพชีวิตนี้เป็นความร่วมมือของประชาคมทั้ง 3 เสาหลักของอาเซียน โดยเฉพาะในด้านของเสาสังคมและวัฒนธรรมที่ต้องมีการพัฒนาที่สำคัญที่สุด ซึ่งวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่มคนหรือสังคมที่มีความแตกต่างกัน และสร้างความเป็นหนึ่งเดียว ความสามัคคีของสมาชิกในสังคมนั้น โดยแต่ละประเทศจะดำรงอยู่ได้นั้นต้องมีอัตลักษณ์ในวัฒนธรรมของตนเองเพื่อสร้างความมั่นคงของประเทศไม่ให้ถูกกลืนกลายไปกับวัฒนธรรมอื่น รวมถึงต้องมีการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เข้าใจในความแตกต่างระหว่างกันและยอมรับซึ่งกันและกันได้โดยต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับการส่งเสริมของอาเซียนที่ส่งเสริมให้มีเอกลักษณ์ ประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยวัฒนธรรมของแต่ละประเทศต้องดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและการรวมตัวกัน ดังจะเห็นได้จากแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมแห่งอาเซียน ที่มีความร่วมมือกันใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม 3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม 4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน 6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา ซึ่งอาเซียนต้องส่งเสริมตระหนัก และมีค่านิยมร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวที่เป็นเอกลักษณ์ร่วมกันของภูมิภาคท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม และอนุรักษ์ รักษามรดกทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของแต่ละชุมชนไว้ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ (ASEAN Secretariat, 2009) ซึ่งการรวมตัวที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำวัฒนธรรมที่มีอยู่ในตนเองไปแลกเปลี่ยนกับคนในอาเซียนได้ รวมทั้งต้องมีการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนเพื่อเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยมีหลักการทรงงานของรัชกาลที่ 9 คือ รู้ รัก สามัคคี ที่สามารถมาใช้ในการเรียนรู้วัฒนธรรมได้ โดยการที่ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเอง และประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และสามารถสร้างความสามัคคีในการเรียนรู้ร่วมกันในอาเซียนได้โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความผูกพันกันชุมชนโดยรอบนั้นสามารถเป็นแหล่งความรู้ของท้องถิ่นและเป็นสถานที่ที่จะปลูกฝังสร้างการเรียนรู้วัฒนธรรมให้กับนักศึกษาได้

ศิลปะและวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและสวยงามควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ให้กับนิสิต นักศึกษา และสาธารณชนให้ได้รับรู้ และปฏิบัติให้ดำรงอยู่ต่อไป ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหน่วยงานราชการ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย จัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล สร้างเครือข่ายการเรียนรู้วัฒนธรรม สร้างจิตสำนึกในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมให้เกิดแก่บุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาทั้งของท้องถิ่นถึงระดับนานาชาติ ทั้งนี้ การบริหารจัดการของหน่วยงานทางศิลปะและวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานหนึ่งในมหาวิทยาลัยต้องมีการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาที่มีมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ได้ให้รายละเอียดไว้ว่า “สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับสถาบัน มีระบบและกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรของสถาบันได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ตระหนักถึงคุณค่า เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียะต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องจรรโลงความดีงามในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีวิถีชีวิตที่ปรารถนาและเรียนรู้วิธีการจัดการวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ไม่พึงปรารถนาได้ สถาบันมีการควบคุมการดำเนินงานด้านนี้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรมของสถาบัน” และจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ มาตรา 7 กล่าวไว้ว่า “ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญา ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู” การพัฒนาประเทศที่สำคัญในสังคมไทยที่จะดำเนินการเป็นประชาคมอาเซียนได้สำเร็จนั้นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักในการดำรงและรักษาวัฒนธรรมไว้และมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในสังคมไทยเพื่อเสริมสร้างการเป็นประชาชนอาเซียนและสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาคมอาเซียน ซึ่งการที่จะพัฒนาคนให้มีการดำรงรักษาและมีวิถีชีวิตแบบไทยที่ดี คือ “การศึกษา” เพราะการศึกษาเป็นการลงทุนรูปแบบหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมมีการรักษาที่ดีมากขึ้น จะเห็นได้จากดัชนีชี้วัดความเจริญรุ่งเรืองของแต่ละประเทศจะขึ้นอยู่กับ “ปัญญา” ของคนในชาตินั้นๆ จึงส่งผลให้ “การศึกษา” มีความสำคัญมากที่สุดในการกำหนดอนาคตของประเทศที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นอาเซียน ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่มุ่งเน้น ให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคได้อย่างมีศักดิ์ศรี (Chareonwongsak, 2541)

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏควรให้ความสำคัญในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ จึงต้องมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมให้นักศึกษาอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community blueprint) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมในอาเซียนโดยส่งเสริมให้ประชนเป็นศูนย์กลางที่เสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วยการเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน เคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของประชาชนในอาเซียน รวมถึงมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ทางด้านการศึกษาที่ส่งเสริมให้มีการสร้างสังคมแห่งความรู้ และสร้างความตระหนักในการเรียนรู้เรื่องอาเซียนบนพื้นฐานของมิตรภาพและการร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนานักศึกษาในด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมของไทยนำไปสู่การศึกษาและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียน ซึ่งคนไทยจำนวนมากไม่ได้สนใจที่จะศึกษาหาความรู้ให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งในวัฒนธรรมไทย แต่กลับมองวัฒนธรรมในทัศนะของชาตินิยม คือการจะรักษาถ่ายทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรมด้วยความรู้สึกว่าเป็นของไทยเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาถึงความเหมาะสมลึกซึ้ง ความประณีต ความงดงามของวัฒนธรรมนั้นแต่อย่างใด จนในที่สุดก็รักษาเอาไว้ไม่ได้เพราะไม่เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมนั้น (Ngammook, 2011) เมื่อนักศึกษาเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาแล้วควรได้รับการขัดเกลาและทำกิจกรรมเพื่อปลูกฝังศิลปวัฒนธรรมของไทยให้เกิดขึ้นสำหรับนักศึกษาได้

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏควรให้ความสำคัญในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ จึงต้องมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมให้นักศึกษาอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมในอาเซียนโดยส่งเสริมให้ประชนเป็นศูนย์กลางที่เสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วยการเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน เคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของประชาชนในอาเซียน รวมถึงมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ทางด้านการศึกษาที่ส่งเสริมให้มีการสร้างสังคมแห่งความรู้ และสร้างความตระหนักในการเรียนรู้เรื่องอาเซียนบนพื้นฐานของมิตรภาพและการร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนานักศึกษาในด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมของไทยนำไปสู่การศึกษาและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียนได้ รวมถึงที่เห็นได้จากเอกสารสรุปประเมินผลตนเอง ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีผลการประเมินในสิ่งทีควรพัฒนาคือ การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชนให้มากขึ้น กิจกรรมบูรณาการกับการเรียนการสอนควรเน้นให้อาจารย์ผู้สอนตระหนักและปลูกฝังให้นักศึกษารู้ถึงความเป็นศิลปวัฒนธรรมให้มากขึ้น และควรพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น (Phranakhon Rajabhat University, 2012) ดังนั้นใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีการจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้มีการดำเนินชีวิตที่ใช้ในการร่วมการจัดการเรียนการสอนทางวัฒนธรรมเพื่อให้อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของหน่วยงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมสู่อาเซียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และแบบลูกโซ่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกต การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานครในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย เป็นการศึกษาจากเอกสารที่มีการบันทึกเอาไว้หรือที่มีการศึกษาโดยทำการค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต

2. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต สนทนากลุ่ม และประชุมเชิงปฏิบัติการ กับกลุ่มเป้าหมายอย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ตรวจสอบข้อมูลที่สมบูรณ์ตรงกับข้อเท็จจริงมากขึ้น ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้างโดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ กรุงเทพมหานคร ในพื้นที่ที่กำหนดทั้ง 5 พื้นที่ และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นแล้วนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ และ

ประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่การวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.2 แบบสังเกต ใช้สำหรับสังเกตสภาพทั่วไปภายในพื้นที่วิจัย วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การจัดกิจกรรมต่างๆ และเหตุการณ์ทั่วไปในพื้นที่ที่ทำการวิจัย โดยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

2.3 สนทนากลุ่ม ใช้สำหรับจัดกลุ่มการสนทนาประมาณกลุ่มละ 5–10 คน ในกลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ และกลุ่มประชาชนทั่วไป เพื่อสนทนาตามประเด็นให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

2.4 ประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการประชุมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นตัวแทนกลุ่มกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 5 สถาบัน สถาบันละ 3–4 คน รวมประมาณ 18 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์จากการสนทนากลุ่ม และบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำการบันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึก บางกรณีอาจใช้เครื่องบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูลการสนทนา ตลอดถึงการใช้กล้องบันทึกภาพ ทั้งกล้องถ่ายวีดิทัศน์ และกล้องบันทึกภาพธรรมดา นำข้อมูลที่บันทึกมาสรุปในแต่ละวัน และทำการจัดหมวดหมู่เพื่อหาคำตอบ ตามเนื้อหาของการวิจัย การตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลขณะเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจะตรวจความแม่นตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อคำถามข้อมูลภาคสนามทุกครั้งที่เก็บข้อมูลด้วยการดูข้อคำถาม โดย 1) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา 2) การออกแบบรูปแบบ นำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูล มาสรุป จัดหมวดหมู่ และออกแบบเป็นรูปแบบจากข้อมูลที่ได้ 3) การประชุมกลุ่มย่อย นำรูปแบบที่ได้จากการออกแบบมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ 4) แก้ไขปรับปรุงข้อมูลแล้วนำไปจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของหน่วยงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีความเป็นมาของหน่วยงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ที่ทำการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการทำนุบำรุงวัฒนธรรมชุมชนและท้องถิ่น พร้อมทั้งเป็นหน่วยงานที่ช่วยดำรงรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำมาปรับให้เข้ากับสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ที่ช่วยให้วัฒนธรรมท้องถิ่นคงอยู่ในสังคมยุคใหม่ได้อย่างราบรื่นและภาคภูมิใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เริ่มจากเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูสตรีอาชีวศึกษา ต่อมาได้มีการเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีได้ดำเนินการด้านศิลปะวัฒนธรรมควบคู่กับงานวิชาการเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยซึ่งมีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายให้มีการพัฒนาบัณฑิต โดยนำความรู้ทักษะประสบการณ์จากการศึกษาและการนำความรู้ในท้องถิ่นไปประยุกต์ใช้นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยยังมุ่งจัดการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยในทุกช่องทางทั้งด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านอาจารย์และการจัดการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยในการทำกิจกรรมและการเรียน เพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตมีทักษะในการสร้างองค์ความรู้แสวงหาความรู้และมีความสนใจใฝ่รู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีการจัดการศึกษาในช่วงแรกของมหาวิทยาลัยที่มีการจัดตั้งเป็นโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ได้ทำการจัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาไปเป็นครูที่มีคุณภาพ เนื่องจากการรองรับการขยายตัวของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยเริ่มเน้นกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้นในช่วงการก่อตั้งศูนย์วัฒนธรรมวิทยาลัยครูพระนครที่ ต่อจากนั้นได้มีการเปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยราชภัฏได้มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกวัฒนธรรมมากขึ้นทั้งในด้านที่เกี่ยวกับคน ภูมิปัญญาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมวิถีชีวิตไทย และส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีคิด วิธีรู้สึก วิธีการแสดงออกระบบความหมายและคุณค่าอันจะนำสู่การเลือกสรรและการตัดสินใจรวมทั้งการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่เพื่อการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในภาวะวิกฤตของสังคมไทยในปัจจุบันทั้งนี้โดยบูรณาการกระบวนการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ให้สอดประสานไปกับกิจกรรมการเรียนการสอนและกระบวนการพัฒนาการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เมื่อเริ่มก่อตั้งเป็นโรงเรียนนิภาคารได้มีการสอนตามหลักสูตรการศึกษาในสมัยนั้นโดยมีการอบรมมารยาทและการฝีมือเพื่อฝึกให้เป็นกุลสตรีด้วย ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นวิทยาลัยครู ได้ทำการเรียนการสอนที่เน้นการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม หลังจากได้มีการเปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏได้มีการส่งเสริมการรักษาวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการสอนมากขึ้น หลังจากนั้นได้มีการยกฐานเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมได้มีวัตถุประสงค์ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในช่วงก่อตั้งจัดการศึกษาโดยเน้นปลูกฝังเรื่องการปฏิบัติตนให้ดำรงอยู่ในความเป็นครูโดยเปิดหลักสูตรการฝึกหัดครู ต่อมาได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูได้มีการการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน และต่อมาได้เปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยราชภัฏได้มีการจัดการศึกษาให้มีการบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควบคู่กับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

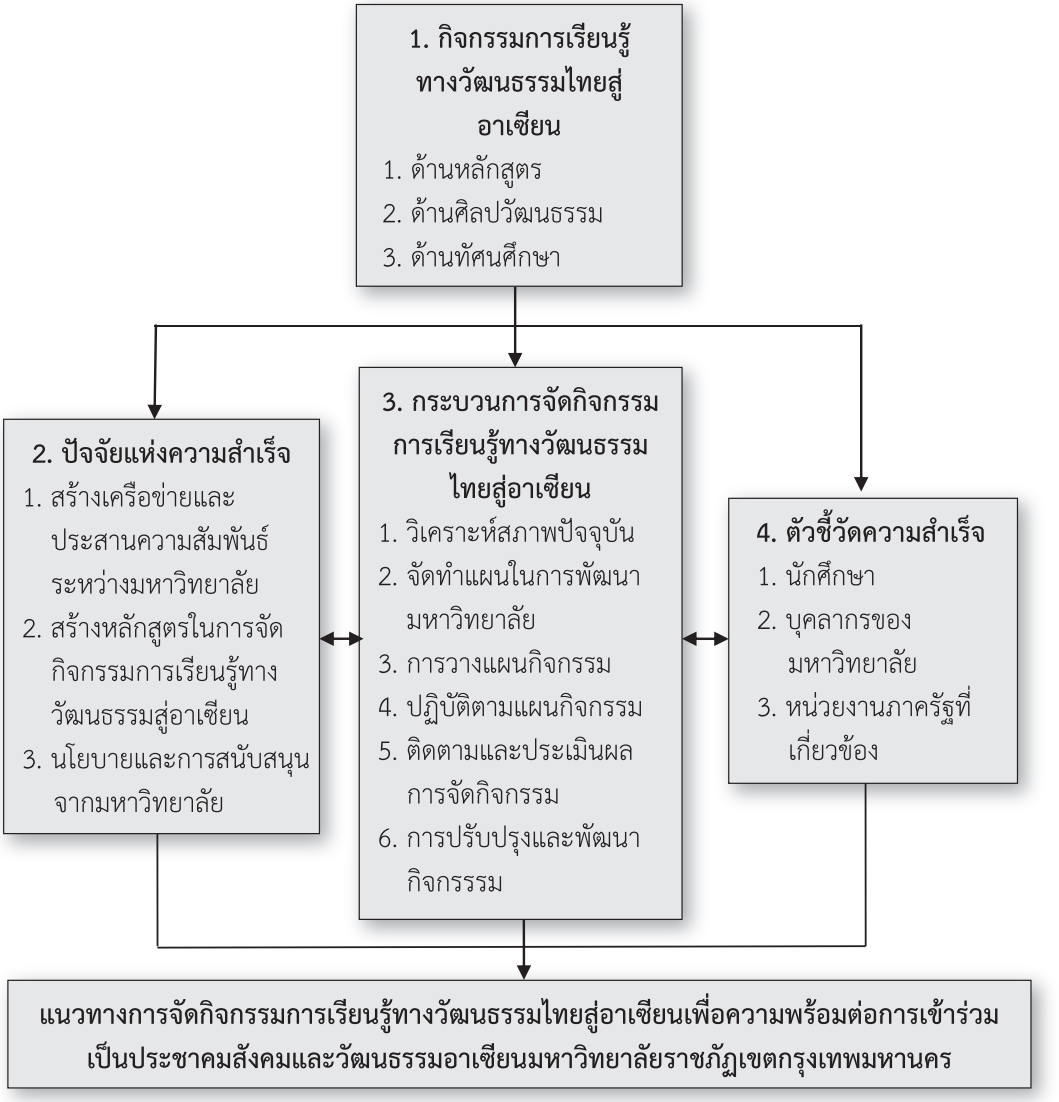
ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร

สภาพปัจจุบันด้านหลักสูตรการเรียนในวิชาศึกษาทั่วไป เป็นรายวิชา ภาษาและวัฒนธรรมที่จะมีการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาวัฒนธรรมไทยในด้านต่างๆ มีการส่งนักศึกษาเพื่อไปแลกเปลี่ยนกับมหาวิทยาลัยที่ทำข้อตกลงความร่วมมือโดยจะมีการให้นักศึกษาของไทยต้องมีการฝึกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ในแต่ละคณะมีการจัดกิจกรรมด้านหลักสูตรที่ไม่แตกต่างกันมากนักที่เน้นให้นักศึกษามีความสามารถในเนื้อหาตามหลักสูตรที่ศึกษา โดยในคณะครุศาสตร์จะมีรายวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยที่เป็นวิชาบังคับ คณะมนุษย์ศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการจะมีรายวิชาที่เปิดให้นักศึกษาได้เลือกเรียนแต่มีนักศึกษาบางส่วนที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อนบ้าน ด้านวิทยาศาสตร์จะเน้นให้นักศึกษาได้เรียนตามความรู้ในศาสตร์ที่นักศึกษาได้ศึกษาอยู่ในรายวิชาที่เปิดสอนของสาขานั้น โดยการเรียนของนักศึกษานั้นจะไม่ได้เน้นให้นักศึกษาได้เชื่อมโยงความรู้ที่ได้เรียนในรายวิชา รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ให้นักศึกษาทำกิจกรรมมีความแตกต่างกันและอาจารย์ที่สอนในแต่ละห้องมีความรู้และความเข้าใจเนื้อหารายวิชานี้ไม่เท่ากัน ด้านศิลปวัฒนธรรมมีการดำเนินการและปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำนักศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานหลัก ให้ทั้ง ทุกคณะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยประสานความร่วมมือให้ส่ง นักศึกษา คณาจารย์เข้าร่วมงานที่มีการจัดขึ้นทั้งให้เข้าร่วม และในส่วนของชุมชนโดยรอบได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการสร้างเป็นเครือข่ายในการอนุรักษ์วัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในฝั่งธนบุรีโดยสร้างความร่วมมือทั้งในด้านความรู้งานวิจัย เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล การจัดกรรมทางวัฒนธรรมมีการจัดกรรมที่จัดขึ้นของแต่ละหน่วยงานมีวันเวลาที่ดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นช่วงเวลาที่ทับซ้อนกันหรือมีวันและเวลาตรงกันบางส่วนทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของคณะและสำนักศิลปะและวัฒนธรรมได้ การเรียนรู้วัฒนธรรมอาเซียนไม่มีผลกระทบต่อตนเองจึงไม่ให้ความสำคัญกับความรู้ ด้านทัศนศึกษา การพานักศึกษาไปศึกษาวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่อยู่รอบมหาวิทยาลัยเป็นการพานักศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโดยที่ในสาขาวิชาที่ไม่มีการเรียนทางด้านวัฒนธรรมจะไม่มีการพานักศึกษาไปศึกษาในท้องถิ่นและในรายวิชาที่มีการศึกษาวัฒนธรรมจะมีการพานักศึกษาไปศึกษาข้อมูลชุมชนให้นักศึกษาได้ไปเดินในชุมชนโดยรอบที่อยู่ในมหาวิทยาลัย สาขาที่มีรายวิชาพานักศึกษาไปศึกษาวัฒนธรรมส่วนใหญ่ ในรายวิชาที่นักศึกษาเลือกเรียนในรายวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อนบ้านจะมีการคัดเลือกให้นักศึกษาไปเรียนรู้วัฒนธรรมต่างประเทศโดยนักศึกษาจะต้องมีการแสดงเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยไปแลกเปลี่ยน ปัญหาที่พบ คือ ด้านหลักสูตร บุคลากรที่

มีความเชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมยังมีค่อนข้างน้อย ไม่ได้ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนหรือประยุกต์ความรู้ในศาสตร์ที่ได้เรียนให้เชื่อมโยงกับกิจกรรมทางวัฒนธรรม และนักศึกษาไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยที่จะได้เรียนรู้วัฒนธรรมในพื้นที่จริงทำให้ไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับวัฒนธรรมที่อยู่ในพื้นที่ ในรายวิชาของแต่ละสาขาจะเน้นให้ได้ความรู้ในศาสตร์ของตนเป็นหลักรวมถึงอาจารย์ผู้สอนในแต่ละสาขาที่สอนในเนื้อหารายวิชาเอกจะมีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมของไทยและประเทศอาเซียนไม่มากนักและไม่สอดแทรกวัฒนธรรมในการศึกษาเรียนรู้ การจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นในบางรายวิชาที่เกี่ยวข้องที่ขาดแรงกระตุ้นที่ทำให้นักเรียนเข้าห้องเรียนแล้วเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมได้อย่างสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายและขาดแรงจูงใจในการหาความรู้เพิ่มเติมในด้านวัฒนธรรม ด้านศิลปวัฒนธรรมมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ที่ชุมชนกับมหาวิทยาลัยอาจมีวันและเวลาไม่ตรงกันในการจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง และนักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมมีค่อนข้างน้อยทำให้กิจกรรมที่จัดขึ้นขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างนักศึกษากับบุคคลภายนอกทั้งชาวไทยและอาเซียนนั้นเป็นไปได้ยากกิจกรรมที่จัดขึ้นตามกิจกรรมตามประเพณีและวันสำคัญเป็นหลัก การประสานงานในแต่ละคณะไม่ทั่วถึงทำให้อาจารย์ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัย การจัดกรรมทางวัฒนธรรมมีการจัดกรรมที่จัดขึ้นของสำนักศิลปและวัฒนธรรม คณะ และของสาขาวิชามีวันเวลาที่มหาวิทยาลัยดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นช่วงเวลาที่เป็นช่วงเวลาเดียวกันหรือมีวันและเวลาตรงกันบางส่วนทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของคณะและสำนักศิลปะและวัฒนธรรมได้ และบุคลากร นักศึกษาขาดความสามารถการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการการอธิบาย ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมกัน ด้านทัศนศึกษา ขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาและอาจารย์ทราบอย่างทั่วถึงการศึกษาดูงานเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในศาสตร์เฉพาะด้านของตนแต่ไม่เน้นการเพิ่มพูนความรู้นอกห้องเรียนด้านวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมของแต่ละหลักสูตรทำได้แค่กิจกรรมของวัฒนธรรมไทยเป็นหลัก เพราะอยู่ในการประกันคุณภาพ และงบประมาณในการจัดกิจกรรมที่ไม่เพียงพอ มหาวิทยาลัยยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนที่ให้ดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและการส่งเสริมให้บุคลากรและนักศึกษาเข้าร่วม

ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมสู่อาเซียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ มาประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะเป็น แนวทางการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียน ดังนี้

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียนเพื่อความพร้อมต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผล

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเริ่มต้นการก่อตั้งในแต่ละมหาวิทยาลัยมาจากโรงเรียนเฉพาะทาง และมีพัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามสถานการณ์บ้านเมืองและนโยบาย ณ เวลานั้น และเป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่มากขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับดังนี้ โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนตามความถนัดในแต่ละด้าน ในปีพ.ศ. 2518 มีการจัดตั้งวิทยาลัยครูตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครูวิทยาลัยครู ปีพ.ศ.2535 พระราชทานนามสถาบันราชภัฏและประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏในปีพ.ศ.2538 จึงมีการจัดตั้งเป็นสถาบันราชภัฏ และต่อมาในปีพ.ศ.2547 ได้มีการยกฐานะโดยประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงมีการจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภายใต้การการกำกับดูแลของรัฐบาล โดยมีภารกิจที่ดูแลเกี่ยวกับวัฒนธรรมในพื้นที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนให้กับคนในท้องถิ่นและควบคู่กับการจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งนั้นจะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นโครงการต่างๆ จะต้องนำอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นมาใช้ในมหาวิทยาลัย ซึ่งจะก่อให้นักศึกษาเกิดการมีความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ในท้องถิ่นของตนเองและสามารถดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมไทยได้ ที่ก่อตั้งขึ้นนั้นจะทำให้มีการยกฐานะของราชภัฏขึ้นมาจนเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่น สอดคล้องกับ (Kraithong, 2546) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพมหานครได้จัดให้แก่นักศึกษา ส่วนใหญ่ได้ดำเนินงาน คือ เผยแพร่ข้อมูลทางสื่อสิ่งพิมพ์ วารสารนิตยสาร จัดกิจกรรมโดยผ่านทางโครงการนักศึกษา จัดกิจกรรมโดยการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ และจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมเป็นครั้งคราว ตลอดจนร่วมมือกับศูนย์วัฒนธรรมแต่ละวิทยาเขต

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่เข้าร่วมไม่ครบทุกกลุ่มที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะจะให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 หรือ นักศึกษาที่กู้กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาเข้าร่วม ส่วนนักศึกษาชั้นปีอื่นมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมน้อยในกิจกรรมจึงเป็นสาเหตุให้นักศึกษาไม่มีความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย รวมถึงอาจารย์ในทุกคณะควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและส่งเสริมให้นักศึกษาในคณะได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้คะแนนของรายวิชาเพื่อให้นักศึกษาได้มีเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอาจารย์ต้องเข้าไปควบคุมนักศึกษาด้วย พร้อมทั้งต้องมีการสร้างตัวบ่งชี้ในการประเมินการปฏิบัติงานอาจารย์ประจำปีที่เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมให้อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมไทยนั้นได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญและจัดสรรงบประมาณด้านนี้ให้มากขึ้นที่ส่งเสริมให้นักศึกษาและอาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้นเพื่อสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และความตระหนักในศิลปวัฒนธรรมที่

อยู่ในท้องถิ่นไทย และในกิจกรรมที่จัดขึ้นควรที่จะให้นักศึกษาได้เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องมาจากเรียนในการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่มีการปลูกฝักให้นักเรียนเรียนรู้วัฒนธรรมไทย กิจกรรมที่จัดขึ้นจะมีการให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่ศึกษาในพื้นที่จริงที่อยู่ในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่มหาวิทยาลัยมีงบประมาณในการสนับสนุนที่จะทำกิจกรรมไม่มากนัก กิจกรรมที่จัดในแต่ละคณะและหน่วยงานในมหาวิทยาลัยนั้นมีความพร้อมไม่ตรงกัน และความไม่เข้าใจของหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบหรือชุมชนที่ไม่เข้ามาร่วมมือหรือช่วยกันคิดแนวทางในการจัด ไม่ได้มีการปรึกษากันกับหน่วยงานอื่นก่อนที่จะจัดกิจกรรม ในหน่วยงานต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยไปร่วมจัดกิจกรรมจะมีนโยบายเป็นของตนเอง เวลาจัดกิจกรรมจะมีการจัดในทิศทางของตนเองตามความคิดของหน่วยงานตนเองโดยที่ไม่มาสร้างความสัมพันธ์หรือมาเชื่อมโยงข้อมูลและกิจกรรมร่วมกัน เมื่อเวลาที่ต้องจัดกิจกรรมที่ต้องมีการเข้าไปขอความร่วมมือกับเขตอื่นๆ มักจะไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ความร่วมมือน้อยทำให้กิจกรรมนั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มหาวิทยาลัยควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ขององค์กรส่วนท้องถิ่นได้มีการปรึกษาและร่วมกันวางแผนในการทำกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่จัดขึ้นควรมีการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้นักศึกษาและคณาจารย์ได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่จัดขึ้นมีความต้องการที่จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับศาสตร์เฉพาะด้านของแต่ละคณะและขาดการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ และต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่ส่งเสริมให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม จึงทำให้กิจกรรมที่จัดขึ้นมีความซ้ำซ้อน ไม่สามารถให้นักศึกษาเข้าร่วมและสร้างความตระหนักในวัฒนธรรมไทยและอาเซียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Munsraket et al. 2554) ผลการวิจัยพบว่า เรียนหนักรู้สึกเหนื่อยล้าทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม เป็นปัญหาที่พบในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีการจัดกิจกรรมบ่อยครั้งเกินไป และ รูปแบบการจัดกิจกรรมไม่น่าสนใจ ปัญหาที่พบเพิ่มเติม คือ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม และ ถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาได้เสนอแนะให้วิทยาลัยลดจำนวนกิจกรรมลงโดยเลือกจัดเฉพาะกิจกรรมที่มีประโยชน์และน่าสนใจ คือ ควรประชาสัมพันธ์วัตถุประสงค์และรายละเอียดของกิจกรรมให้ทราบล่วงหน้าอย่างชัดเจน วิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอ และสอดคล้องกับ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมสู่อาเซียนต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมทั้งในห้องเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เป็นกิจกรรมที่อยู่นอกห้องเรียนโดยบูรณาการการจัดเรียนรู้ทางวัฒนธรรมทั้งด้านหลักสูตร ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านทัศนศึกษาให้กับนักศึกษาที่อยู่ในสังคมและชุมชนเป็นหลัก พร้อมทั้งสามารถเรียนรู้ เข้าใจ และสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่อยู่ในชุมชนของตนเองได้ โดยพัฒนาให้สอดคล้องกันทั้งนโยบายและการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายและประสานความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยสร้างหลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งกิจกรรมจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประชุมและระดมความคิดเห็นพร้อมทั้งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมประสบความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมทุกด้านควรจัดขึ้นโดยมี

การประสานงานทั้งระบบตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงผู้นำไปปฏิบัติต้องมีการร่วมมือกันและกำหนดนโยบายให้ชัดเจนจึงทำให้เกิดความสำเร็จได้ สอดคล้องกับ (Chatterton. 2000) ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยกับชุมชนมีการทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยมหาวิทยาลัยต้องเชื่องโยงทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชน

สรุป

การรวมตัวกันเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนเป็นการสร้างความร่วมมือที่สำคัญโดยประเทศไทยต้องมีการพัฒนาคนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ มีบริการขั้นพื้นฐานและการสาธารณสุขที่ดี การรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า การสร้างความเข้มแข็งกับอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมในท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏควรให้ความสำคัญในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ จึงต้องมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมให้นักศึกษาอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมในอาเซียนโดยส่งเสริมให้ประชนเป็นศูนย์กลางที่เสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วยการเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน เคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของประชาชนในอาเซียน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และแบบลูกโซ่ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยสู่อาเซียนมีความเป็นมาที่มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่เป็นโรงเรียนฝึกหัดตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งเป็นมหาวิทยาลัยและในเวลาต่อมาได้มีการยกฐานะเป็นวิทยาลัยครู สถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามลำดับ โดยมีเป้าหมายเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่น และการการจัดกิจกรรมในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมที่อยู่ในหลักสูตรจะพบอยู่ในรายวิชาศึกษาทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมโดยมีการเรียนจากอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม และในรายวิชาในกลุ่มวิชาเอกจะมีการจัดการเรียนการสอนสำหรับสาขาที่เกี่ยวข้องเท่านั้น กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียนจะมีการขอความร่วมมือกับคณะให้ส่งนักศึกษาเข้าร่วมโครงการกับสำนักศิลปวัฒนธรรมโดยมีกองพัฒนานักศึกษาเป็นผู้ดูแลนักศึกษา ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นวันสำคัญต่างๆ และมีกิจกรรมที่จัดขึ้นที่สอดคล้องกับท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยจะเป็นการให้นักศึกษาได้ศึกษาข้อมูลที่เป็นศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เป็นฐานข้อมูล รวมถึงมีการส่งเสริมให้ทำวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่มีผู้ทำการวิจัยน้อย ในการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จะมีนักศึกษาที่เข้าร่วมเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพราะเป็นกิจกรรมบังคับที่นักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนในชั้นปีอื่นๆ จะเข้าร่วมกิจกรรมน้อย การร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมีการให้ความร่วมมือยังไม่ดีมากนัก ในแต่ละหน่วยงานจะทำตามโครงการ

ที่ตนเองคิดไว้ กิจกรรมในบางโครงการที่ต้องเชื่อมความสัมพันธ์กับต่างประเทศจะให้นักศึกษาที่เข้าร่วมได้ศึกษาและฝึกฝนวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมไทยไปเผยแพร่ให้กับต่างประเทศ และโครงการไม่เชื่อมโยงกับรายวิชาทั้งเรื่องของเวลาและไม่ตรงกับสาขาที่เรียนทำให้นักศึกษาที่ต้องการเข้าร่วมไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ นักศึกษาสาขาที่ไม่เกี่ยวข้องหรือสาขาที่อยู่ในคณะที่ไม่เรียนรู้ทางวัฒนธรรมจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอกควรสร้างเป็นเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์และประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไปยังประชาคมอาเซียนได้ และกิจกรรมทางวัฒนธรรมจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทั้งมหาวิทยาลัยโดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทยสู่อาเซียน และตัวชี้วัดความสำเร็จเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่นและนำไปสู่การเผยแพร่ให้กับบุคคลภายนอกในอาเซียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทย โดยมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้าน ตัวชี้วัดความสำเร็จ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม และมีปัจจัยความสำเร็จ ที่ต้องดำเนินการและพัฒนาให้สอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารและบุคลากรนำรูปแบบไปใช้ในการกำหนดนโยบายและปฏิบัติงานโดยมีการสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสมและเพียงพอในแต่ละกิจกรรม และส่งเสริมให้แต่และหน่วยงานในมหาวิทยาลัยมีความร่วมมือกันและสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภายนอกและประชาสัมพันธ์เผยแพร่วัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและถูกต้องกับประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. ผู้สอนควรมีการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโดยการบูรณาการเนื้อหาสาระในรายวิชาที่เกี่ยวข้องโดยบังคับให้นักศึกษาทุกสาขาได้เรียนเพื่อปลูกฝังทัศนคติ ความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเผยแพร่วัฒนธรรมไปสู่อาเซียนได้

3. บุคลากรและนักศึกษาทุกคนควรมีแนวปฏิบัติและเข้าร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความร่วมมือของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมสู่ประชาคมอาเซียน

2. ศึกษารูปแบบการบริหารงานที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมสู่ประชาคมอาเซียน

References

ASEAN Secretariat. (2009). *ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint*. Jakarta: ASEAN Secretariat.

Chareonwongsak, K. (1998). *University at the crossroads Sparked the vision of Thai higher education in the future*. Bangkik: Success Media.

Chatterton, P. (2000). The cultural role of universities in the community: revisiting the university - community debate**.** *Environment and Planning*. (32nd., P.165 – 181). England: University of Newcastle upon Tyne.

Kraithong, T. (2003). *The Role of Rajamangala Institute of TechnologyIn Bangkok Areas campuses in the Preservation of Thai Cultures*. Bangkok: Dhonburi Rajaphat University.

Munsraket, R et al. (2011). *The needs fo students' activities in Boromrajonnani college of nursing Nakhon Ratchasima,s nursing student*. Nakhon Ratchasima: Boromarajonani College of nursing Nakhon Ratchasima.

Ngammook, P. (2013). *Student Culture in Creative Economy Retrieved*. 19 August 2013, from http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_mar_11/pdf/aw8.pdf.

Phranakhon Rajaphat University. (2012). *Self Assessment Report for Academic Year 2011*. Bangkok: Phranakhon Rajaphat University.

Ruamjit, S. (2013). *Students Opinions towards the Activity Participation in Rambhai Barni Rajabhat University*. Chonburi: Rambhai Barni Rajabhat University.

Sarak, P. (2013). *Students' Opinions on Student Activity Participation at King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang*. Bangkok: Srinakharinwirot University.

Satsanguan, N. (2004). *Physical Anthropology, Physical and Cultural Evolution*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.